

Markus Bailar
VA-chef

Underlag till remissvar – EU:s reviderade avloppsdirektiv

Sammanfattning

Askersunds kommun ser positivt på ambitionen att förbättra vattenmiljö, minska utsläpp och stärka skyddet för människors hälsa genom EU:s reviderade avloppsdirektiv. Samtidigt vill kommunen framhålla att genomförandet behöver ta större hänsyn till små och geografiskt spridda kommuners förutsättningar.

Askersunds kommun har fem kommunala reningsverk i varierande storlek med cirka 3000 hushåll anslutna till kommunalt avlopp samt ytterligare belastning från verksamheter och industri. Kommunen har även omkring 1750 hushåll med enskilda avlopp. Kommunen har flera mindre tätorter, landsbygdsområden och omvandlingsområden där VA-frågan redan idag är komplex.

Kommunen bedömer att de föreslagna kraven riskerar att få betydande ekonomiska konsekvenser för VA-kollektivet och kan få indirekta ekonomiska konsekvenser för fastighetsägare i vissa områden.

Särskilt vill kommunen lyfta följande:

- Skärpta krav på rening, övervakning, rapportering och ledningsnät riskerar att medföra omfattande investeringsbehov för små och medelstora kommuner.
- Kommuner med flera mindre reningsverk får betydligt högre kostnad per abonnent än större städer där investeringar kan fördelas på många fler anslutna.
- De ökade kraven riskerar att medföra ökade kostnader för VA-verksamheten, vilket på sikt kan påverka VA-taxans utveckling.
- De ökade kraven på ledningsnät, tillskottsvatten och bräddningshantering kan innebära omfattande reinvesteringsbehov i befintlig infrastruktur.
- För fastighetsägare med enskilda avlopp kan direktivet indirekt innebära ökade kostnader och ökad sannolikhet för krav på samlade eller kommunala VA-lösningar i vissa områden.
- Kommunen bedömer att framtida bostadsbyggande, exploatering och landsbygdsutveckling kan försvåras om regelverket inte möjliggör tillräcklig lokal anpassning.

Kommunen vill därför särskilt framhålla behovet av:

- proportionalitet mellan miljönytta och kostnad,
- större flexibilitet för små och geografiskt spridda kommuner,
- rimliga övergångstider,
- möjlighet till lokala bedömningar,
- statligt stöd eller andra finansieringslösningar för att undvika orimliga kostnadsökningar för abonnenter och fastighetsägare,
- att kommunerna kompenseras för nya uppgifter och skyldigheter som tillkommer genom direktivets genomförande, särskilt avseende planering, rapportering, uppföljning och administration.

Askersunds kommun anser att genomförandet av direktivet behöver utformas så att både miljömål och långsiktigt hållbar samhällsutveckling kan förenas, även i mindre kommuner med gles bebyggelsestruktur och begränsat abonnentunderlag.

Förklarande del – hur direktivet kan påverka Askersunds kommun

Bakgrund och kommunens förutsättningar

Askersunds kommun är en mindre kommun med stor geografisk spridning och flera mindre tätorter. Kommunen har fem kommunala reningsverk:

- Askersund 7500 pe
- Hammar 5000 pe
- Åsbro 1999 pe
- Olshammar 400 pe
- Mariedamm 250 pe

Samtliga tätorter i kommunen har idag kommunal avloppsrening. Därutöver finns omkring 1750 hushåll med enskilda avlopp.

Under 1980–2000-talet genomförde kommunen omfattande satsningar för att knyta samman flera mindre orter och samhällen med det centrala reningsverket i Hammar genom långa överföringsledningar. Bland annat anslöts Snavlunda, Kårberg, Skyllberg, Lerbäck, Rönneshytta, Åmmeberg och Zinkgruvan till Harge-Hammar-systemet. Detta innebar stora investeringar och betydande miljövinster genom att flera mindre utsläppspunkter kunde samlas till en gemensam reningslösning.

Denna struktur medför samtidigt långa ledningssträckor och ett omfattande system där tillskottsvatten och inläckage utgör en stor framtida utmaning. Belastningen på kommunens reningsverk påverkas inte enbart av hushållsanslutningar utan även av verksamheter, industri, tillskottsvatten och långa överföringssystem, vilket ytterligare ökar komplexiteten i små kommuners VA-system.

Kommunens huvudsakliga behov bedöms därför idag i hög grad handla om reinvesteringar och ledningsförnyelse för att begränsa inläckage och säkerställa kapacitet och driftsäkerhet i befintligt system.

Kommunen bedömer att de största framtida miljövinsterna i många fall inte ligger i ytterligare centralisering eller nyutbyggnad utan i att minska tillskottsvatten, förnya befintliga ledningsnät och säkerställa långsiktig funktion i redan genomförda investeringar.

För kommunen är det även viktigt att framtida regelverk möjliggör robusta och driftsäkra VA-system med hänsyn till beredskap, redundans och långsiktig försörjningstrygghet.

Kommunen vill därför framhålla vikten av att framtida regelverk tar hänsyn till kommuner som redan genomfört stora strukturella VA-investeringar och där den största utmaningen nu ligger i att långsiktigt underhålla och reinvestera i befintlig infrastruktur.

Skärpta krav på reningsverk och ledningsnät

Direktivet innebär ökade krav på bland annat rening, övervakning, rapportering och ledningsnätets funktion samt större fokus på klimat- och energifrågor.

Även om flera av de mest långtgående reningskraven främst riktas mot större reningsverk bedömer kommunen att mindre verk påverkas indirekt genom ökade krav på kontroll, planering, tillsyn, ledningsnät och framtida omprövningar.

Kommunen konstaterar samtidigt att flera centrala delar av den framtida tillämpningen ännu inte är slutligt fastställda. Detta skapar osäkerhet kring framtida investeringsbehov och försvårar den långsiktiga planeringen av VA-verksamheten.

För kommunens långsiktiga investeringsplanering är det viktigt att staten och berörda myndigheter i god tid tydliggör vilka anläggningar, recipienter och områden som omfattas av framtida krav. Tidiga och tydliga besked minskar risken för felinvesteringar och underlättar en effektiv planering.

För Askersunds kommun innebär detta sannolikt:

- ökade driftkostnader,
- ökade kapitalkostnader,
- större behov av specialistkompetens,
- och omfattande reinvesteringsbehov i både reningsverk och ledningsnät.

Tillskottsvatten och ledningsförnyelse

Kommunen har redan idag vissa problem med tillskottsvatten och inläckage i delar av ledningsnätet. Direktivet ställer samtidigt större krav på att begränsa inläckage, minska bräddningar och säkerställa ledningsnätets funktion även vid kraftig nederbörd och klimatpåverkan.

För kommuner med långa överföringsledningar och flera mindre samhällen innebär detta sannolikt betydande framtida reinvesteringsbehov.

Administrativa och organisatoriska konsekvenser

Utöver de tekniska och ekonomiska konsekvenserna ser kommunen en risk för ökad administrativ belastning genom nya krav på dokumentation, rapportering, planering och samordning.

För en mindre VA-organisation innebär även mindre ökning av administrativa krav att resurser behöver flyttas från praktiskt utvecklings- och förbättringsarbete till administration. Nya krav bör därför utformas så enkelt och samordnat som möjligt.

För mindre kommuner med begränsade personella resurser är det viktigt att nya krav så långt som möjligt samordnas med befintliga processer och planeringsunderlag. Kommunen ser ett behov av att undvika dubbelarbete och att nya administrativa krav utformas proportionerligt i förhållande till den nytta de förväntas ge.

Påverkan på enskilda avlopp och landsbygdsutveckling

Direktivet innebär att fler tätorter och områden med samlad bebyggelse kan omfattas av krav på uppsamling och rening av avloppsvatten. För kommuner med många enskilda avlopp kan detta indirekt få betydelse genom att fler områden i framtiden kan komma att omfattas av krav på samlad avloppshantering eller utbyggnad av kommunala lösningar.

För Askersunds kommun kan detta bli särskilt relevant i:

- omvandlingsområden,
- fritidshusområden,
- och mindre tätorter som växer över tid.

Kommunen bedömer att flera av de mindre reningsverken i nuläget inte direkt omfattas av vissa av de högre tröskelvärden som anges i direktivet. Samtidigt ser kommunen en risk att framtida utveckling, förändrade bedömningar eller skärpta krav över tid kan innebära att även mindre anläggningar påverkas indirekt eller på sikt omfattas av ytterligare krav.

Detta är särskilt relevant för Åsbro där den mest expansiva utvecklingen i kommunen idag sker och planeras att fortsätta. Reningsverket i Åsbro har idag en belastning i storleksordningen 2000 pe, vilket innebär att framtida befolkningsutveckling eller exploatering kan få betydelse om nya eller skärpta krav kopplas till anläggningens storlek eller belastning.

I området finns även det större fritidshus- och sommarstugeområdet Estabo med många enskilda avloppsanläggningar. Om områden med samlad bebyggelse i framtiden bedöms omfattas av kraven för avloppstätorter kan detta få stor betydelse både för fastighetsägare och för kommunens långsiktiga planering av VA-försörjningen.

Kommunen vill även framhålla att recipienten ingår i ett vattensystem som även har betydelse för den regionala dricksvattenförsörjningen i området. Detta kan innebära att framtida krav på rening och skyddsåtgärder påverkar både investeringstakten och möjligheterna till fortsatt bostads- och verksamhetsutveckling i området.

Kommunen bedömer att detta kan:

- öka kostnaderna för fastighetsägare,
- öka behovet av gemensamma eller kommunala VA-lösningar i vissa områden,
- försvåra ny- och tillbyggnation,
- samt påverka möjligheten till fortsatt landsbygdsutveckling och omvandling av fritidshusområden till permanentboende.

Ekonomiska konsekvenser

Kommuner med flera mindre reningsverk påverkas generellt mer än större städer eftersom kostnaderna ska fördelas på färre abonnenter.

Askersunds kommun har redan idag en VA-taxa som innebär betydande kostnader för hushållen, med bruksavgifter för Typhus A (normalvilla) på cirka 14 359 kronor per år. Kommunen står samtidigt redan idag inför betydande reinvesterings- och strukturfrågor inom VA-verksamheten, där framtida behov av renovering och eventuella förändringar av reningsstrukturen utreds.

Kommunen bedömer därför att direktivet riskerar att:

- öka investeringsbehovet,
- tidigarelägga vissa investeringar,
- och på sikt bidra till ökade kostnader för VA-verksamheten.

För mindre kommuner med flera reningsverk och ett begränsat abonnentunderlag kan även relativt små förändringar i kravbildningen få betydande ekonomiska konsekvenser per abonnent.

Ökade krav kan samtidigt innebära att investeringar behöver omprioriteras inom VA-verksamheten.

Kommunen vill även framhålla vikten av att finansieringen av nya kommunala uppgifter och skyldigheter som följer av direktivets genomförande utformas på ett sätt som inte oskäligt belastar VA-kollektivet när uppgifterna avser generella myndighets- eller administrationsuppgifter.

Samlad bedömning

Askersunds kommun bedömer att EU:s reviderade avloppsdirektiv kommer att få betydande konsekvenser för mindre och geografiskt spridda kommuner.

De största konsekvenserna bedöms vara:

- ökade investeringsbehov i reningsverk och ledningsnät,
- ökade kostnader för VA-verksamheten,
- större ekonomisk påverkan per abonnent än i större kommuner,
- indirekt påverkan på fastighetsägare med enskilda avlopp i områden som kan komma att omfattas av framtida krav på samlad avloppshantering,
- samt att framtida landsbygdsutveckling och omvandlingsområden kan bli mer komplexa att hantera.

Kommunen bedömer därför att genomförandet behöver ta större hänsyn till små och geografiskt spridda kommuners förutsättningar samt möjliggöra rimlig lokal anpassning och långsiktiga övergångslösningar.

Kommunen vill även framhålla vikten av att staten skyndsamt tar fram tydliga nationella planeringsunderlag och ger kommunerna långsiktiga förutsättningar för investeringar och genomförande. För mindre kommuner är förutsägbarhet och framförhållning avgörande för att kunna planera investeringar på ett kostnadseffektivt sätt.

Kommunen ser därför behov av att fortsatt nationell implementering sker med tydlig hänsyn till små kommuners ekonomiska och geografiska förutsättningar.